

utóbbi, és az érintett kutatások rövid vázlatát lásd alább, önállólag.)

Az ülés ezzel végét érte.

Adalék I. Balassa Bálint életéhez.*)

Supplicatio humillima ad Sacratissimam Caesaream Regiam Maiestatem exhibita nomine fidelium subditorum Judicis et Juratorum Civium atque totius Communitatis Oppidi Hybbe in Hungaria.

Sacratissime Romanorum Imperator semper Auguste, Serenissimeque Rex Hungariae etc., Domine Domine nobis Clementissime!

Summa necessitate compulsi, et duro telo miseriarum pressi, ad Sac. Caes. Regiamque Maiestatem expedientes hosce concives et incolas nostros, humillime auxilium et patrocinium imploramus, et petimus benignissima ope Caes. et Reg. Maiestatis Vestrae, ut in his et tantis aerumnis quibus expositi sumus, relevemur. Exponimus et enim Sac. Caes. Mai. Vestrae quantis gravaminibus, quantis pensionibus, et quantis laboribus hactenus afflicti et pressi fuerimus per Dominos Valentinum et Franciscum Balassios germanos fratres, filios piaae memoriae Dom. Dom. Joannis Balassa, quorum uterque iammodo infelici fato alter ad Strigonium preliando, alter ad Cassoviam in pugna contra Tartaros caesi, mortem obiere, et in templo nostro Oppidi Hybbe una cum Domino Parente suo ante quoque demortuo, iam sepulti sunt. — Nam a praefatis Fratribus non tantum nonnulli agri et sylvae cum earum usibus adempti, verum etiam in fundis nostris, et intra terminos nostros Pagi exstructi, et nobis novae pensiones, et exactiones impositae sunt, molendinum publicum in ipso Oppido exstructum, et nobis a multis annis, et in Reipublicae usus serviens nobis ademptum, diversorium publicum in medio Oppidi instauratum est, extra quod nullus Civium pro more prisco, et antiquitus servato, neminem quemque hominum (neque quidem Vestrae Caesarae Majestatis servitiis addictos, aut nobis incolis quo genere Consanguinitatis, vel affinitatis coniunctos) hospitio ex-

*) Kiegészítésül a koszorús szerzőnek hason-czím alatt a Századok múlt 1873. évi folyama 305—321. lapjain megjelent értekezését ugyanott követett okleves közlésekhez. Sz e r k.

cipere sub mulcta 12 Rfl: accidit. — Coctio cerevisiae nonnisi certa pecuniae summa exempta conceditur: Insuper quotidianis laboribus plusquam Israelitae in Regno Pharaonico opprimebamur, ut ne festis diebus nobis feriari, et verbo Dei vacare licuerit. — Et nisi forte a Sacratissima Caesarea Majestate Vestra tempestive nobis succursum fuerit, verendum est, ne res nostrae, itemque Reipublicae nostrae in peius et gravius cadant; et nulla subsecuta mitigatione talium nostrorum onerum (quibus ne Hercules quidem ferendis par esse possit) nos, nostras mansiones, et domicilia deserere, et alibi nidulari nostris cum conjugibus et liberis certum est, et oportet, moderni etenim Domini Dominus Andreas Paczolti et Franciscus alter frater eiusdem, affines supradictorum fratrum (unam sororum eorum, quisque horum in uxorem duxit) de priore taxatione nil remittere intendunt, cum vix aequo iure huius Domini, et Arcis Újvár successores (iudicio multorum) haereditarii esse credantur, sed potius dictam Arcem rursus recidere, et pertinere in Jus et usum Camerae Sacratissimae Caesareae Majestatis Vestrae. — Nam fama fertur eam Arcem Újvár Domino Domino Joanni Balassa tantum ad certum tempus (quod iam dudum elapsum est) a Vestra Caesarea Majestate in usum ipsius concessam fuisse, quod et ipsam rem sic se habere liquide quoque patet ex Litteris mandatoriis nobis (in simili infelici et rigido statu constitutis) datis ad Dominum Dominum Joannem Balassa, quarum tenor et copia (si opus sit et placeat videre) nobis praesto est. — Intendentes igitur nos miseri, et infelices homines tanta mole onerum et aerumnarum praegravati, post obitum iam praefatorum Dominorum Balassiorum (tum Patris, tum Filiorum) principiis obstare tempestive per hos nostros Concives, ad Sacratissimam Caesaream Majestatem Vestram confugimus, humillime et obnix orantes et obsecrantes: dignetur Sacratissima Caesarea Majestas Vestra pro innata Clementia et benigna largitione nobis patentibus Litteris suis providere et nos praemunire, ut quisquis tandem haereditarius Dominus et Successor Arcis Újvár, et nostri, nostraeque Reipublicae tutor (optaremus autem nos sub patrocínio Vestrae Sacratissimae Caesareae Majestatis plene permanere) futurus sit, ut secundum tenorem et vigorem Privilegiorum nostrorum, et Divis piae memoriae Regibus Hungariae nobis collatorum, et a Vestra Sacratissima Caesarea Regiaque Majestate confirmatorum conservemus, nec iam tantis intollerabilibus, quibus hactenus afflicti sumus (ut supra recensuimus) praegrave-

mur, contra omnem normam Divinae et humanae iustitiae, et quidquid sic nobis contra omne jus, et aequum nobis oblatum est, ad usum Reipublicae nostrae, ut rursus veniat, et restituatur. — Factura Vestra Sacratissima Caesarea Regiaque Majestas rem Deo (retributori omnium bonorum) quam gratissimam, et opus misericordiae perpetua memoria sibi posterisque suis dignum. — Responsum quam clementissimum (voti ut compotes simus) cum celeri expeditione nostrorum legatorum tenuissimis sumptibus, prae ingenti penuria Reipublicae instructorum, et priusquam aliqua exundatio aquarum fiat (quonia[m] Oppidum Hybbe pene vel ultra sexaginta miliarium distat) humillime petimus. Sacratissimae Caesareae Regiaeque Majestatis Vestrae fideles et humillimi subditi: Judex, Juratique Cives, totaque Communitas Oppidi Hybbe in Hungaria.

Közli :

TOLDY FERENCZ.

— A zelízi római síremlék. Barsmegyének lévai járásában, a Garam folyó jobb partján fekszik Zelíz nevű magyar helység, gróf Breuner terjedelmes uradalmának székhelye, melynek kathol. egyházában egy római sarcophag találtak. Ez első tekintetre hihetlennék látszanék, a mennyiben sem a rómaiak a Duna innenső vagyis balpartján, a dumaszéli castellumok kivételével, nem voltak letelepítve, sem pedig egy keresztény imaházban római pogány sírnak helye nem volna. Azonban a dolog mégis való, ott van csakugyan egy római sarcophag, egész természeti teljességében.

De előbb ismertetnem kell a kérdéses lelet helyiségét. A zelízi kath. templom tiszta góth stýlban emelt csinos mű, a XIV-ik századból. Ezen alakja belsőleg még meg van őrizve, de külsőleg újabb torony és portale által elferdítettetett. A csúcsíves alakzat megczáfolja a szentély ívezetén (azon időben, mikor én azt pár esztendő előtt ott találtam,) olvasható azon újabbkori fölíratot, hogy emez egyházat Atta második nádor 1081-ben építteté. A felirat szórúl szóra ez :

A. M. D. G.

Et Sancti Jacobi Apostoli Majoris Honorem Ecclesia hac est erecta ab Atta secundo Palatino Regni Hungariae Anno Domini 1081, ab Helveticis autoritate dominali recepta 1730, pia tandem benefactorum ope renovata 1736.

E téves fölíratra, az építés évét és az alapítót illetőleg, a Túróczi-